

Datum
2016-08-31

Ert Dnr
537-4640-16

Vattenmyndigheterna
c/o Vattenmyndigheten Kalmar
Länsstyrelsen Kalmar län
391 86 Kalmar

Vattenmyndigheten.kalmar@lansstyrelsen.se

Remissvar angående förslag till riktvärde för PFAS i grundvatten (Dnr 537-4640-16)

Svenskt Vatten är branschorganisation för VA-organisationerna i Sverige. Våra medlemmar är landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag. Vi arbetar för friskt dricksvatten, rena sjöar och hav och långsiktigt hållbara vattentjänster. Medlemmarna i Svenskt Vatten levererar dricksvatten och tar emot avloppsvatten från cirka 8,5 miljoner anslutna kunder.

Sammanfattning

Svenskt Vatten anser att initiativet att ta fram riktvärden för PFAS i grundvatten är bra, men att det saknas ett tydligt vetenskaplig resonemang för valet av riktvärden avseende hälso- och miljörelaterade risker. Vi förutsätter också att de riktvärden som föreslås gäller nationellt och att de övervakas av miljöövervakande myndighet samt att principen att förorenaren betalar gäller.

Bakgrund

Vattenmyndigheterna har för avsikt att kartlägga (statusklassificera och riskbedöma) utbredningen av PFAS i grundvattenförekomster under hösten 2016. Inför detta arbete behöver man fastställa ett förslag på riktvärde och ett riktvärde för att vända uppåtgående trend. De preliminära förslagen på dessa riktvärden för PFAS är 90 ng/l respektive 10 ng/l. Avsikten är att resultaten från höstens provtagning ska ligga till grund för fastställandet av miljökvalitetsnorm och åtgärder för PFAS i grundvatten som ska ske senast 22 december 2018.

Svenskt Vattens synpunkter

Svenskt Vatten tycker det är positivt att Vattenmyndigheterna arbetar för att kartlägga och minska spridningen av PFAS i grundvatten, och att man jobbar för att få fram riktvärden för PFAS i grundvatten. Remissen är dock något svår att följa avseende tankegången, det vetenskapliga underlaget som ligger till grund för riktvärdena, samt var underlaget kan hämtas. Vidare saknas en genomlysning av den sammanlagda risken med PFAS för både hälsa och miljö, vilket är viktigt då grundvatten både används som dricksvattentäkter, men även till stor del utgör grunden för bildningen av ytvatten. Vi kan heller inte hitta någon information avseende om höstens provtagning kommer att utföras i samarbete med andra berörda myndigheter, vilket vi förutsätter är fallet.

Förslaget till riktvärde i grundvatten är 90 ng/L PFAS (summa 11, d.v.s. 11 PFAS-ämnen ingår i denna summaparameter) och baseras på Livsmedelsverkets råd om PFAS i dricksvatten. Vattenmyndigheterna föreslår att samma riktvärde används för PFAS i grundvatten, och påpekar att riktvärdet både ska bidra till ett hälsosamt dricksvatten, men

också till att utströmmande grundvatten inte påverkar ytvattenorganismer negativt. Här hänvisas till Livsmedelsverkets hälsomässigt baserade riktvärde på 90 ng/l, och att "övriga riktvärden för grundvatten följer SLV:s krav på dricksvatten..." Svenskt Vattens uppfattning är att det är bra att en hälsomässig bedömning inkluderats, vilket betyder att dricksvatten som framställts från grundvattenbaserade vattentäkter ska anses säkert från ett hälsomässigt perspektiv. Då vattenverkens uppgift inte är att rena bort PFAS, är det extra viktigt att riktvärdet för dessa vattentäkter är så lågt som möjligt. Detta styrks också genom Vattendirektivets artikel 7.3: *Medlemsstaterna skall säkerställa erforderligt skydd för de identifierade vattenförekomsterna i syfte att undvika försämring av deras kvalitet för att minska den nivå av vattenrening som krävs för framställning av dricksvatten.*

Medlemsstaterna får upprätta säkerhetszoner för dessa vattenförekomster. Däremot, om hänsyn ska tas till både hälso- och miljöaspekten, bör även en bedömning av påverkan på miljön inkluderas vid fastställande av riktvärdet. Alternativet kan vara att fastställa två riktvärden: ett baserat på att skydda hälsan och ett baserat på att skydda miljön. Vi kan inte hitta någon uppgift om vem som ska se till att riktvärdena uppfylls, men vill poängtera att kontroll av detta ska ingå i miljöövervakningen och inte ingår i dricksvattenproducenternas ansvar. Detsamma gäller frågan om ansvaret för det förebyggande arbete som behövs för att minska spridningen av PFAS, vilket inte tydligt framgår av remissen. Även här är det viktigt att ansvaret (inklusive kostnader för att vidta korrigerande åtgärder) för att PFAS-riktvärdet inte överskrids ligger hos förorenaren samt att ansvaret för kontrollen ligger på miljöövervakande myndighet.

Eftersom 80 % av ytvattnet har sitt ursprung i grundvatten, och EU:s miljökvalitetsnorm för PFOS (en av parametrarna i PFAS) i ytvatten är mycket låg; 0,65 ng/l, betyder det att det inte krävs höga halter PFOS i grundvattnet för att orsaka att EU:s miljökvalitetsnorm överstigs. Hur har Vattenmyndigheterna tänkt kring detta, och det föreslagna riktvärdet för PFAS i grundvatten (90 ng/l)?

Förslaget till värdet på utgångspunkt för att vända uppåtgående trend är 10 ng/l. I motiveringen hänvisas till att 50 provtagningsplatser i grundvatten visat sig ha PFAS-halter >10 ng/l och att det kan anses samhällsekonomiskt rimligt att initialt åtgärda påverkanskällor till de 50 mest förorenade platserna. Sammantaget saknar vi ett vetenskapligt resonemang och riskbedömning kring varför värdet 10 ng PFAS/l valts. Detta borde utgöra grunden för fastställande av värdet.

Anna Linusson
VD

Gisela Holm
Handläggare